

Recenzja

Już sam tytuł monografii zwraca uwagę czytelnika nie tylko z uwagi na aktualną problematykę, ale również dlatego, że sformułowany jest w językach: rosyjskim i niemieckim (...), jest to publikacja skierowana do wszystkich tych, którzy znają niemiecki lub rosyjski. Uważam to za zabieg (...) bardzo potrzebny, ponieważ publikacje, które ukazują się wyłącznie w języku polskim, nie mają dużych szans na szeroki międzynarodowy rezonans. Wielu autorów, których językiem ojczystym jest język inny niż międzynarodowy (np. węgierski), stara się przedstawiać swoje poglądy naukowe zazwyczaj w języku angielskim lub innym języku międzynarodowym. Recenzowany tekst ma zatem duże szanse, aby mogli się z nim zapoznać wszyscy ci, którzy znają język niemiecki lub rosyjski. I w tym miejscu należy także podkreślić, że tak jak publikacje autorów polskich ukazują się zazwyczaj w polskim języku, niekiedy także w angielskim lub niemieckim albo francuskim, to bardzo rzadko opracowywane są w języku rosyjskim. A właśnie publikacje w języku rosyjskim mają istotną zaletę, gdyż mogą trafić do czytelników w dużej mierze zza naszej wschodniej granicy.

Drugą istotną zaletą opracowania jest to, że uwzględnia wiele – chociaż nie wszystkie – kluczowe problemy współczesnego prawa międzynarodowego. Prawo to na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat podlegało zasadniczym przekształceniom zarówno co do problematyki, daleko odbiegającej od rozumienia prawa międzynarodowego (prawa narodów) z perspektywy klasycznej, ukształtowanej jeszcze w XIX wieku i w znacznej mierze kontynuowanej w XX wieku. Dotyczy to nie tylko zagadnień związanych z podmiotami prawa międzynarodowego, ale także narastającym zjawiskiem tzw. fragmentacji prawa międzynarodowego, pozostającej niekiedy w opozycji do postulatów jego konstytucjonalizacji. Wokół tych bardzo istotnych z teoretycznego, ale także praktycznego punktu widzenia zagadnień toczy się w środowisku prawników-internacjonalistów interesująca i ważna polemika naukowa. Przedstawione do recenzji opracowanie nawiązuje do wskazanych wyżej zagadnień, a także w pełni usprawiedliwia fakt, że w sytuacji opisanej wyżej ewolucji i fragmentacji ujęcie całościowe zagadnień związanych z wyzwaniem współczesności przekroczyłoby znacznie

zamierzone ramy publikacji i mogłoby jedynie przybrać formę wielotomowej serii, z której każda część liczyłaby zapewne setki stron.

W kontekście powyższych uwag uważam koncepcję opracowania nie tylko za przemyślaną i wyważoną, ale prawdopodobnie jedyną możliwą do realizacji przez Autorów (...).

Opisane krótko w zawartych na wstępie publikacji tzw. uwagach wprowadzających charakterystyki poszczególnych części i rozdziałów monografii dobrze prezentują zawartość całości. Nie widzę zatem istotnej potrzeby, aby raz jeszcze odnosić się do każdego z poszczególnych rozdziałów. Jak w każdej pracy zbiorowej, można wskazać na teksty lepsze lub gorzej opracowane, bardziej lub mniej interesujące. Zależne są one od subiektywnych ocen recenzenta lub czytelnika. Ponieważ powierzono mi zadanie opracowania recenzji, mogę z przekonaniem stwierdzić, że wszystkie przekazane teksty nadają się do publikacji i warto, aby trafiły do bibliotek i na półki księgarskie nie tylko w Polsce. Myślę, że nawet duży nakład pozyska w krótkim czasie nabywców.

W konkluzji pragnę podkreślić, że obszar badawczy został dobrze określony, poszczególne części odpowiadają zarówno merytorycznym, jak i formalnym wymogom dla publikacji, a całość jawi się jako wynik odważnych, lecz przy tym dobrze ugruntowanych prac badawczych. Zespół Autorów podjął się ambitnego zadania, dobrze go zrealizował, a publikacji pod redakcją dr hab. Brygidy Kuźniak i dr Mileny Ingelevič-Citak wrózę sukces wydawniczy. Książka wypełni istotną lukę w polskim i międzynarodowym piśmiennictwie z zakresu prawa międzynarodowego publicznego.

Prof. nadzw. dr hab. Kazimierz Lankosz, Kraków